

Motion till riksdagen 2019/20:3257

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

En hållbar jakt

Sammanfattning

Med en hållbar jakt- och viltvårdspolitik i grunden så finns det stora möjligheter att utveckla verksamheter kring jakten. Det handlar dels om upplevelser i olika former, dels om att utveckla viltkött som produkt. En trovärdig rovdjurspolitik kräver en aktiv förvaltning med starkt regionalt inflytande som stärker förtroendet för rovdjurspolitiken och tar hänsyn till de människor som lever och verkar i rovdjurstäta områden.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en viltmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsgivningen av vapen effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att viltförvaltningen ska vara lokalt förankrad och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet av eftersöksjägare och ta krafttag mot våld och trakasserier mot jägare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att jaga och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten är grunden för en bra rovdjursförvaltning och att reglerna för skydds jakt ska följa en gemensam praxis och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dialogen kring rovdjursförvaltningen behöver stärkas och fattade riksdagsbeslut följas och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kontinuerlig uppföljning, utvärdering och granskning av rovdjursförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna att försvara husdjur och tamdjur mot angrepp av rovdjur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som måste vidtas för att riksdagens beslutade mål om 10 procents toleransnivå ska uppfyllas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad skydds jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna vid skydds jakt bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten på säl ska utvidgas till vikare och knobbsälar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att handel med sälprodukter tillåts och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s vapendirektiv inte överimplementeras i svensk lag och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över begreppet ”synnerliga skäl” i vapenlagen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra utbyte av befintligt vapen med licens direkt hos vapenhandlare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ökande antalet vildsvin måste hanteras och jakten ökas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för åtgärder som leder till ökad efterfrågan på svenskt vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska vildsvinsstammen genom att handläggande myndigheter får i uppdrag att effektivisera handläggningen av jaktärenden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jakt

Grunden för en välfungerande viltförvaltning är en välorganiserad och aktiv jägarkår. Svenska jägare och deras organisationer har ett stort engagemang för, och en central roll i, en långsiktigt hållbar förvaltning av såväl viltstammar och rovdjursstammar som skogsbruk. Politikens roll är att se till att det finns goda förutsättningar för jägarkåren att verka och bidra till en hållbar förvaltning, med mindre regelkrångel och effektiva beslutsprocesser.

Centerpartiet vill se en ny Viltmyndighet som ansvarar för viltfrågor. Syftet är att myndigheten effektivt ska hantera de brister i viltförvaltningen som vi ser idag över flera arter. Det är viktigt med en snabb och säker tillståndsprövning och tillståndsgivning för vapen i Sverige och anser inte att EU ska gå in och ställa sig i vägen för

denna process i Sverige. Vi kan se fördelar med att licensförfarandet för vapen hanteras av en ny myndighet, Viltmyndigheten, och inte Polismyndigheten som sköter detta idag. Innan en Viltmyndighet kommer på plats måste ansvariga myndigheter arbeta med att effektivisera och påskynda processen med tillstånd för vapen.

Politiken har också ett ansvar för att skydda eftersöksjägare och jägare mot våld och trakasserier. Under flera år har jägare i hela landet utsatts för våld och trakasserier i djurrättens namn. Tävlingar har avbrutits, drev har stoppats, jaktorn vandaliserats och eftersöksjägare utsatts för hot och våld. Centerpartiet ser mycket allvarligt på denna djurrätsrelaterade brottslighet, och anser att det är viktigt att politiken tydligt markerar sitt avståndstagande mot sådant agerande. Men det är också viktigt att vidta åtgärder för att minska förekomsten av denna brottslighet. Inte minst gäller det eftersöksjägare som utför ett uppdrag på polisens begäran och i samhällets intresse.

Under Centerpartiets tid i regeringsställning införde vi tre olika modeller för ökad samförvaltning på regional nivå: älgförvaltningsgrupper, viltförvaltningsdelegationer och nationella klövvilträdet. Grundtanken med dessa modeller var att öka dialoger mellan berörda aktörer i viltförvaltningen för att öka det regionala samarbetet och inflytandet. Centerpartiet ville ge lantbrukare och jägare mer inflytande i de regionala förvaltningsplanerna för att skapa en mer decentraliserad och regional viltförvaltning. 2017 ändrade regeringen sammansättningen i delegationerna och tillsätta fler ledamöter från naturvårdsorganisationer och natur- och ekoturismföretag utan att en nödvändig utvärdering genomförts dessförinnan. Centerpartiet är kritiska till att en utredning inte genomfördes innan man ändrade sammansättningen i delegationen trots att detta framgår tydligt av det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen i betänkande 2014/15: MJU12. Det är därför viktigt att viltförvaltningsdelegationernas arbete utvärderas i syfte att säkerställa att de faktiskt ökat regionalt inflytande och samförvaltning. Samma sak gäller för älgförvaltningens arbete; även denna behöver utvärderas för att säkerställa att den fungerar på ett effektivt sätt.

För Centerpartiet är det viktigt att jakten är tillgänglig för alla. Det har dock uppdragats att de jägare som använder motordrivet fordon på grund av en funktionsnedsättning stöter på problem i det nuvarande regelverket. Att använda motordrivet fordon kräver i de flesta fall dispens från terrängkörningslagen, jaktförordningen och jaktlagen. Länsstyrelserna runt om i landet hanterar dispensgivningen på olika sätt när det gäller områdes- och tidsbegränsningar i dispenserna. Dispens som gäller för ett begränsat område innebär för personen med funktionsnedsättning att han eller hon enbart kan jaga på det område som han eller hon sökt för. Det innebär att personer med funktionsnedsättning kan behöva söka ny dispens för jakt utanför det begränsade området. Många aktiva jägare med funktionsnedsättning har därför ett stort antal dispenser som måste medföras till varje jakt. Systemet innebär att dispenshanteringen är onödigt tidskrävande och kostsam. Tiden för handläggning av dispensärenden, två till sex veckor, skulle kunna användas till mer prioriterade ärenden. Därmed vore det önskvärt att sökt och beviljad dispens gäller för jakt med motordrivet fordon i hela Sverige i minst fem år. För alla arter som finns med i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet krävs dispenser för att få jaga med hjälp av till exempel en fyrhjuling. För att förenkla jakten för personer med funktionsnedsättning behöver den svenska tillämpningen av EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv ses över, i syfte att förenkla tillståndsprocesserna.

Rovdjur

Rovdjursfrågor är något som vi bör fatta beslut om nationellt och förvaltningen ska vara regionalt förankrad. Att det finns ett brett förtroende för jakt- och viltpolitiken är en viktig förutsättning för att politiken också ska ge effekt i praktiken och det förutsätter att de som lever och verkar i områden med mycket vilt och stora rovdjur har inflytande över förvaltningen. Människors oro för vargattacker mot tamboskap behöver tas på allvar. Att politiken tar hänsyn till både miljö, natur och människa är nyckeln till att vi ska lyckas med en hållbar förvaltning. Ett viktigt steg i detta är att det finns ett stort förtroende för det offentliga och dess myndigheter. Det är därför viktigt att stärka dialogen kring rovdjursförvaltningen, så att de som berörs känner sig involverade i förvaltningen. Ett sätt att upprätthålla förtroendet är att nuvarande rovdjursförvaltning kontinuerligt utvärderas utifrån ett helhetsperspektiv där de socioekonomiska och regionala konsekvenserna analyseras och dokumenteras. Ytterligare ett sätt att upprätthålla förtroendet för svensk rovdjursförvaltning är att riksdagsbeslut följs.

Sverige har sedan en anmälan om överträdelse från EU-kommissionen arbetat fram möjligheter till en regionaliserad förvaltning av våra rovdjur. Detta har inkluderat framtagande av sårbarhetsanalyser och färdigställande av förvaltningsplaner för våra fem rovdjursstammar, inklusive hur gynnsam bevarandestatus för stammarna ska uppnås. I fallet med vargstammen är bedömningarna baserade på omfattande vetenskapliga underlag framtagna av ett fyrtiotal forskare och experter. Den sårbarhetsanalys som togs fram anger att minsta livskraftiga population för varg i Sverige och Norge är 100 individer. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus för varg med god marginal till detta värde behövs regelbunden invandring från Finland och Ryssland samtidigt som andra åtgärder vidtas för att stärka genetiken. För att ta hänsyn till såväl vargstammens bevarande i Sverige som vad det samlade rovdjurstrycket innebär för människors möjligheter att bo och bedriva verksamheter i rovdjurstäta områden, vill Centerpartiet ha en situation där varegens gynnsamma bevarandestatus nås vid 170–270 individer. En nivå som det också finns ett riksdagsbeslut bakom och bygger på proposition 2012/13:191 *En hållbar rovdjurspolitik*.

Rovdjurskador ska i första hand förebyggas, till exempel med rovdjursavvisande stängel. Det finns även andra förebyggande åtgärder för djur som inte lever i hägn. När angrepp sker trots förebyggande åtgärder kan skydds jakt bli aktuellt. Som en sista utväg är det möjligt att utöva akut skydds jakt på eget initiativ när husdjur och tamdjur utsätts för rovdjursangrepp. Trots detta skadas och dödas mycket tamboskap, därför vill Centerpartiet att det ska bli lättare för djurägare att skydda tamboskap från rovdjursangrepp.

Rennäringen är en viktig näring, som för vidare ett viktigt kulturarv men också levererar klimatsmart kött. Riksdagen fattade år 2013 beslut om ett mål om att rennäringen maximalt ska behöva tolerera tio procents förlust till rovdjur. Många renägare tvingas dock stå ut med betydligt högre rovdjursförluster än så, ibland uppåt en tredjedel av renhjorden. Detta har lett till stor frustration inom rennäringen, och många tappar tron på rennäringen som framtid. Det är därför viktigt att regeringen ser över vilka åtgärder som kan vidtas för att säkerställa att riksdagens beslutade mål om tio procents toleransnivå verkligen uppfylls.

Skydds- och licensjakt

En viktig del av jakten är arbetet med att motverka invasiva arters etablering. Ska vi lyckas med det arbetet behövs en klassificering som avgör vilka arter som är invasiva. Idag är bland annat skarv skyddad enligt EU:s fågeldirektiv trots att den inte är naturlig i den svenska miljön och orsakar skada på det svenska ekosystemet. På grund av skarvens utbredning och dess skador på naturen vill Centerpartiet att skyddsjakten på skarv utökas.

Vem som står för kostnaden vid skyddsjakt är inte reglerat och skiljer sig därför mellan olika länsstyrelser. Dessutom skiljer det sig också mellan vilken typ av skyddsjakt det är och på vilka djur. Centerpartiet menar att det finns anledning att se över utifall detta eventuellt ska regleras eller ifall man kan sammanställa gemensam praxis för större förutsägbarhet. Denna översyn menar vi också måste problematisera kring huruvida staten ska ta ett större ansvar för kostnaden vid skyddsjakt på vissa djur eller på typer av skyddsjakt som sker till största del ur ett samhälls- och trygghetsperspektiv.

De senaste åren har gråsälstammen ökat, vilket påverkat fisket negativt. Beslutet om att ändra jaktförordningen sommaren 2019 innebär att Naturvårdsverket kan besluta om licensjakt på säl och var ett steg i rätt riktning. Licensjakten borde dock utvidgas till att omfatta både vikare och knobbsälar eftersom sälarnas konsumtion av fisk är ett allvarligt hot mot torsken och behöver begränsas.

Införandet av licensjakt på säl leder till frågor om sälprodukter. På grund av EU-förbudet mot jakt av säl och handel med sälprodukter föreligger, riskerar även en licensjakt att bli verkningslös, då jägare saknar incitament att bedriva sådan. Av EU-förordning 1007/2009 om handel med sälprodukter framgår att handel med sälprodukter är mycket strikt reglerad och begränsad till ett fåtal som har rätt att sälja dem. Enligt artikel 3 i förordningen är försäljning av sälprodukter endast tillåtet om sälprodukterna härrör från den traditionella jakt som inuitsamhällena och andra ursprungsbefolkningar bedriver under förutsättning att ett antal villkor är uppfyllda, såsom att jakten bidrar till deras självushållning. Syftet med grundförordningen är att handeln ska begränsas till ett minimum. I den mån inuiter eller annan ursprungsbefolkning som har rätt att sälja sälprodukter vill sälja sälprodukter får de göra det under förutsättning att förordningens bestämmelser följs. Inuiter och säljägare i Norge, Danmark (Grönland) och Kanada har utan framgång dels försökt få EU-förbudet ogiltigförklarat av EU-domstolen, dels ifrågasatt det i WTO. Centerpartiet menar att Sverige inom ramen för EU-samarbetet ska väcka och driva frågan att upphäva förbudet mot jakt av säl och handel av sälprodukter.

Vapen

Regeringen har sedan ett par år tillbaka försökt att implementera EU:s nya vapendirektiv, som syftar till att stoppa terrorism och våld. Centerpartiet menar att det är viktigt att vända på varje sten för att agera mot terrorism och våld, men i detta sammanhang är det viktigt att adressera frågan om illegala vapen, inte legala vapen som handhas ansvarsfullt. För Centerpartiet är det viktigt att genomförandet av EU:s vapendirektiv inte går långt utanför vad direktivet kräver och innebär onödigt krångel för laglydiga jägare och sportskyttar. Centerpartiet värnar om jakten och sportskyttet i Sverige. Det är stora folk rörelser och de är viktiga.

Begreppet synnerliga skäl finns i vapenlagen vad gäller licenser för enhandsvapen. Idag har synnerliga skäl en helt annan juridisk innebörd, och har i vapenlagen glidit mot att tolkas på samma sätt som i resten av lagstiftningen det vill säga endast i undantagsfall, eftersom begreppet synnerliga skäl förekommer i svensk lagstiftning för att ge domstolen möjlighet att frångå en huvudregel, om det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som talar för det. Detta försvårar och omöjliggör i många fall normalt idrottsskytte på föreningsnivå eftersom aktivitetskraven är så högt ställda. Även elitskyttar nekas licens med hänvisning till att de inte har tillräcklig aktivitet. Därför bör begreppet ”synnerliga skäl” i vapenlagen ses över så att man inför samma krav som för övriga målskyttelicenser.

Idag måste en licensinnehavare som vill sälja sitt vapen och köpa ett annat, nytt eller begagnat, först söka licens på det nya vapnet hos polismyndigheten. En process som kan ta flera månader. Om personen dessutom nått sin begränsning i vapengarderoben, så måste försäljning av det innehavda vapnet först ske. En enklare lösning skulle vara att personen lämnar in sitt vapen till en vapenhandlare för försäljning och hämtar ut det nya vapnet i utbyte och vapenhandlaren skickar sedan in nödvändiga papper till polismyndigheten för licensbyte.

Vildsvin

Att vi har starka stammar av vilt i Sverige är i grunden givetvis bra, men allt för stora stammar skapar också problem, både för människor och för ekosystemet. Ett tydligt exempel är vildsvinsstammen som vuxit explosionsartat de senaste åren. Vildsvinen orsakar skador på åkermark, ökar antalet trafikolyckor och till och med skador i ungskog. Naturvårdsverket är den myndighet som ansvarar för viltfrågor. Centerpartiet anser att en ny myndighet, Viltmyndigheten, ska inrättas som mer effektivt kan hantera de brister som idag förekommer i viltförvaltningen. Hur vildsvinsstammen ska förvaltas är en viktig del som en sådan myndighet kan arbeta med nationellt över hela landet, där vildsvinen finns. För en effektivare förvaltning och bättre jaktmöjligheter måste jaktmetoderna på vildsvin ses över så att jägarna kan fälla fler djur.

Vildsvinens framfart i odlade områden måste minimeras. En del av detta är att sätta en bättre förvaltningsmodell utifrån ett aktuellt faktaunderlag och gärna med mål fastslagna av de berörda aktörerna. Som ett första steg skulle den nationella förvaltningsplanen för vildsvin från 2010, uppdateras av Naturvårdsverket. Denna bör uppdateras för att förvaltningen av vildsvin ska kunna bli effektivare och instämmer i behovet av en nationell handlingsplan, men att ett sådant underlag bör anpassas till fler förvaltande åtgärder varför det är oklart om det kan ske omgående

För att hantera en ökad avskjutning av vildsvin behöver också frågan kring vildsvinskött diskuteras. Centerpartiet vill att viltkött lyfts som en resurs i stället för att prata om köttet som en belastning. För att göra det möjligt vill vi bland annat se förenklade regler som underlättar möjligheterna att få ut viltkött till privatpersoner, butiker och restauranger.

Regeringen presenterade 2016 ett förslag om ett totalt utfodringsförbud för att begränsa vildsvinsstammarna. Förslaget tog ingen hänsyn till det faktum att viss utfodring kan vara ett viktigt verktyg för att minska viltskadorna på jordbruksgrödor eller att stödutfodring kan vara avgörande för rådjurens överlevnad under vinterhalvåret. Avledande

utfodring i kombination med en effektiv skydds jakt kan drastiskt minska skador på jordbruksgrödorna. Problemet handlar istället om att komma åt de allvarliga fallen med oseriös utfodring där tonvis med sockerbetor körs ut och tippas i de svenska skogarna. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med ett nytt förslag som begränsar vildsvinsstammarna och viltskadorna.

Kristina Yngwe (C)

Anders Åkesson (C)

Ola Johansson (C)

Magnus Ek (C)

Rickard Nordin (C)

Ulrika Heie (C)

Mikael Larsson (C)